

Aleg. 136

Sprawozdanie

Komisji prawniczej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia obszaru gruntowego 1366 morgów, obecnie do gminy katastralnej Niewica należącego i przyłączenia takowego do gminy Stanisławczyk a zarazem przeniesienia tego obszaru z powiatu politycznego Kamionka strumiłowa i sądowego w Radziechowie a przydzielenie do powiatu politycznego w Brodach i sądowego w Łopatynie.

Wysoki Sejmie!

W gminie Niewica, położonej w powiecie politycznym Kamionka strumiłowa i sądowym Radziechów, znajduje się obszar lasu i łąk o powierzchni 1366 morgów. Przed około 25 laty utworzono z części tego obszaru, dwie majątności tabularne „Stawisko“ i „Wyrki“, część zaś rozparcelowano i sprzedano gospodarzom z gminy sąsiedniej Stanisławczyk. Powstałe przez tę parcelację niwy nazywają powszechnie „Pańkową“.

Grunta „Pańkowa“ zostały już w czasie zakładania ksiąg gruntowych przeniesione do mniejszych posiadłości i wpisane do ksiąg gruntowych dla gminy katastralnej Niewica.

Przed około 12 laty wydzielono z majątności „Wyrki“ i „Stawisko“ dwie dalsze majątności. króre nazwano „Lewinówka“ i „Szymanówka“. Te cztery majątności „Wyrki“, „Stawisko“, „Lewinówka“ i „Szymanówka“ uszczupliły się w następnych latach przez dalsze parcelacje. Wydzielone części przechodziły z małym wyjątkiem na własność członków gminy Stanisławczyk. Wpisywano je do księgi gruntowej dla gminy katastralnej Niewicy, ze względu na przynależność terytoryalną do tej gminy.

Kontraktem z 8 czerwca 1891 nabyła gmina Stanisławczyk majątności tabularne „Stawisko“, „Lewinówka“ i „Szymanówka“ na własność.

Tym sposobem wytworzył się obecnie następujący stan księgowego i faktycznego posiadania.

Dobra „Wyrki“ o powierzchni 450 morgów posiada Hersch Ecker i jest za właściciela takowych w w. hl. 554 ksiąg gruntowych dla większych posiadłości prowadzonych w c. k. sądzie obwodowym w Złoczowie zainstabulowany.

Dobra „Stawisko“, „Lewinówka“ i „Szymanówka“ o powierzchni 600 morgów posiada gmina Stanisławczyk i jest za właścicielkę tych dóbr w hl. 553, 649 i 650 ksiąg gruntowych dla większych posiadłości prowadzonych w ck. sądzie obwodowym w Stanisławowie zainstabulowana.

Resztę obszaru o powierzchni 316 morgów posiada przeszło 240 gospodarzy. Tylko 3 z tych posiadaczy mieszka w Niewicach, reszta przeważnie w Stanisławczyku a tylko w bardzo nieznacznej liczbie w Bordulakach i Manastyrku, położonych w tym samym powiecie politycznym i sądowym co i gmina Stanisławczyk. Wszyscy ci posiadacze wpisani są za właścicieli w 246 wykazach księgi gruntowej dla gminy Niewica, prowadzonej w ck. Sądzie powiatowym w Radziechowie.

Taki stan posiadania wytworzył w konsekwencji ten skutek, że gmina Stanisławczyk i bardzo znaczna liczba jej członków sprawy wynikające z posiadania nieruchomości musi załatwiać w dwóch władzach politycznych, dwóch władzach sądowych, dwóch reprezentacjach powiatowych i dwóch urzędach podatkowych. Oczywiście wynika z tego dotkliwa strata czasu, mitręga i kosztu, tem znaczniejsze, że Stanisławczyk odległy jest od Radziechowa o 25 klm. a od Kamionki strumiłowej o 30 klm., a komunikacja jest jak najgorsza.

Z tych powodów Wydział powiatowy w Brodach popiera jak najgoręcej prośbę gminy Stanisławczyk i obszaru dworskiego „Wyrki“ o wydzielenie obszaru 1366 morgów z gminy Niewica i przydzielenie do gminy Stanisławczyk, przy równoczesnej temu odpowiedzialnej zmianie terytoriów powiatów politycznych i sądowych. Delegat tego Wydziału przesłuchał również wszystkich posiadaczy zamieszkałych w Stanisławczyku, Bordulakach i Manastyrku, i ci wszyscy oświadczyli się za wspomnianą zmianą terytoryalną. Sprawdził również, że obszar ten nie należał jeszcze do niedawna do gminy Niewica, lecz stanowił przyległość dóbr Łopatyn pod nazwą „Zalesie“.

C. k. Starostwo w Brodach oznajmiło, że żadne względy administracyjne nie stoją temu na przeszkodzie i popiera również prośbę gminy o przeprowadzenie zmiany terytoryalnej.

Władze sądowe stwierdziły, że nie tylko ze względu na administrację sądową a w szczególności ze względu na przeniesienie ksiąg gruntowych nie stoi nic na przeszkodzie żądanej zmianie terytoryalnej, lecz że nadto zmiana ta jest właśnie w interesie należytego sprawowania sądownictwa bardzo pożądaną. Mianowicie usuniętą zostanie niedogodność wynikająca ze znacznej odległości wydzielić się mającego obszaru od siedziby sądu (co jest ważne w razie czynności urzędowych na miejscu sporu) i niedogodność wynikająca ze sporządzania podwójnych inwentarzy spadkowych (częściowych), co zresztą kosztu inwentowania spadku niemal podwaja.

Władze skarbowe godzą się na zmianę i stwierdzają, że obszar 1366 morgów stanowi jednolitą całość terytoryalną i przylegają bezpośrednio do gminy Stanisławczyk.

Natomiast Wydział Rady powiatowej w Kamionce strumiłowej oświadcza się przeciw wspomnianej zmianie terytoryalnej. Motywuje to oświadczenie tem, że owi trzej posiadacze zamieszkali w Niewicach nie godzą się na tę zmianę i twierdzeniem, że przez odłączenie tak znacznego obszaru siła podatkowa gminy Niewica bardzo znacznie osłabnie, i że ubytek ten nawet powiat odczuje.

Z powołaniem się na ten sam motyw ubytku w dochodach sprzeciwia się i c. k. Starostwo w Kamionce Strumiłowej zmianie terytoryalnej, jakkolwiek stwierdza, że ze względów administracyjnych zmianie tej nie stoi nic na przeszkodzie.

Komisyja prawnicza nie może jednak żadnego z naprowadzonych powodów za tak istotny uważać, by mogły one stanąć na przeszkodzie w przeprowadzeniu zmiany, z bardzo wielu innych a tak ważnych powodów wprost koniecznej. Ubytek materyalny powiatu nie może być w ogóle tak dotkliwym, skoro się rozchodzi o obszar podpadający tylko podatkowi gruntowemu, gmina zaś Niewica była już w stanie obchodzić się bez tego dochodu w czasie, gdy obszar ten był przynależny do Łopatyna. Interes zaś 3 mieszkańców Niewicy nie może przecież zrównoważyć interesu reszty przeszło 240 posiadaczy. A i ci 3 mieszkańcy Niewicy będą mieli przeszło o połowę bliżej do sądu i urzędu podatkowego w Łopatynie, niż obecnie mieszkańcy Stanisławczyka do sądu i urzędu podatkowego w Radziechowie.

Chcąc jednak tę zmianę przeprowadzić, znalazła się komisya prawnicza wobec pewnej luki ustawowej.

Ustawa z 11. czerwca 1868 l. 59 Dz. p. p. postanawia, że Wysoki Sejm powołany jest do wydawania opinii w wypadku zmiany terytoryalnej powiatów, jeżeli się rozchodzi o jednostki administracyjne, używając w §. 2 słów: „gminy i obszary dworskie“. W danym zaś wypadku rozchodzi się o pewien obszar gruntów a nie o samoistną gminę i także nie o samoistny obszar dworski, gdyż w gminie Stanisławczyk istnieje już jeden obszar dworski, więc do takowego majątność „Wyrki“ musia-

łaby być wcieloną, skoro wedle §. 1 ust. 4 ust. z 12. sierpnia 1866 l. 20 Dz. u. k. tylko jeden obszar dworski w jednej gminie istnieć mogą.

Ustawa gminna z 12. sierpnia 1866 l. 19 Dz. u. k. postanawia w §. 4, że do zmiany granic gminy potrzeba przyzwolenia Rady powiatowej, które udzielonem być może tylko za poprzedniem oświadczeniem politycznej władzy krajowej, iż przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia. Zastosowanie tego przepisu jest jednak tylko w tym wypadku możliwe, jeżeli obie gminy graniczne są położone w okręgu tej samej reprezentacji powiatowej.

Natomiast nie postanawia ustawa wcale, co się ma stać w wypadku, jeżeli każda z gmin granicznych położoną jest w obrębie innej Reprezentacji powiatowej, jeżeli więc zmiana terytoryów gmin pociąga za sobą zmianę terytoryalną powiatów czy to politycznych czy sądowych. Czy jedna i która Rada powiatowa miałaby wogóle decydować, czy też obie i ktoby miał rozstrzygać w wypadku, gdy się dwie Rady powiatowe zgodzić nie mogą, jak to właśnie obecnie ma miejsce.

Komisya prawnicza przedstawiając równocześnie do uchwały rezolucyę zdającą do wypełnienia tej luki ustawowej, uważała, że wypadek niniejszy należy wedle naturalnego pojęcia przedewszystkiem traktować jako zmianę terytoryalną większych jednostek administracyjnych, więc powiatów, a w drugim rzędzie dopiero jako zmianę terytoryalną gmin. Dlatego też komisya przyszła do przekonania, że już raczej postanowienia ustawy państwowej z 11 czerwca 1868 l. 59 Dz. p. p. aniżeli §. 4 ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866 l. 19 może tu mieć zastosowanie.

Komisya prawnicza przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża w myśl ustawy z 11. czerwca 1868 l. 59 Dz. p. p. c. k. Rządowi opinię, że w interesie kraju i stron interesowanych leży wydzielenie obszaru 1.366 morgów obejmującego majątności tabularne „Stawisko“, „Szymanówka“, „Lewinówka“ i „Wyrki“ i niwy rustykalne „Pańkowa“ z terytoryum gminy katastralnej Niewica, z powiatu politycznego Kamionckiego i sądowego Radziechowskiego a przydzielenie do terytoryum gminy katastralnej Stanisławczyk, powiatu politycznego Brodzkiego i sądowego Łopatynskiego.

II. Polica się Wydziałowi krajowemu, by wypracował i przedłożył projekt ustawy dla takich wypadków zmiany granic gmin, które pociągają za sobą także zmianę terytoryalną bądź powiatu politycznego bądź sądowego, bądź okręgu reprezentacji powiatowej.

Przewodniczący:

Weigel.

Sprawozdawca:

Karatnicki.

